

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no.Maij.

Feria s[e]c[und]a: de veritate tremendi iudicij. Sermo. xxiiij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

Feria. II. post Inuocauit. Sermo XXIII

cliar panem et viuunt: viuunt in qua ad modicum: et quasi nihil: et non querunt virtutes: non penitentiam: non bona opera per que viuere possint: vita illa breui perent. Inquit xps Luc. iij. Non in solo pane uiuit homo: quia hec sola vita est magnificanda cui panis est necessarius: sed alia exquirenda in qua deus presentia sue claritatis pascit intuitum omnium tam angelorum quam hominum desideria et appetitus: ubi omnes pariter collaudabimus ipsum deum fontem bonorum omnium: qui sit benedictus per infinita seculorum secula. Amen.

Feria. ij. post Inuocauit: de veritate tremendi iudicii contra eos qui de illo male sentiunt. Sermo. xxiiij.

Quam venerit filius hominis in maiestate suar omnes angeli eius cum eo: tunc sedebit super sedem maiestatis sue et congregabuntur ante eum omnes gentes. Saluatoris nostri uerba sunt ista originali: Mat. xvi. et in euangelio hodierno. Die terribilissimi iudicii considerantes sacrosanctam per quam timere debemus: ne simul cum danatis et diabolis periamur in ignem eternum. Sunt tamen multi qui letantur cum maleficiis: et deum non timeant: ac homines non uenerantur: qui credere nolunt quod filius hominis uenturus sit ad iudicandum omnes rationes ab omnibus erigenda. Expropter ut ait Aug. li. xi. de ciui. dei. c. s. De die ultimo iudicii dei quod ipse donauerit locuturi eamque asserturi aduersus impios et incredulos tamquam in edificij fundamentum prius ponere debemus testimonia diuina. hec ille. In hoc itaque sermone desudabimus omni ingenio vincere curiosos: incredulosque confundere: quibus ueritatem iudicii per sanctarum scripturarum sacrosanctarum doctorum dicta dilucida ostendemus. Et ut ordinate uentimus in campum: notabimus in hoc sermone triplex testimonium quo probatur futurum uniuersale iudicium.

Primum est patrum et prophetarum. Secundum christi et apostolorum.

Tertium ecclesie et doctorum.

Quod omnes patres ac prophete ueteris testamenti diuinitus inspirati presiderunt christum esse uenturum ad iudicandos uiuos et mortuos. Caplin. s.

Quoniam testimonium quo probatur futurum iudicium uniuersale de dei patrum et prophetarum. Et licet Aug. v. c. psalmi li. xx. de ciui. dei: dicat prius eligenda esse testimonia noui testamenti quam ueteris: quoniam quibus uetera priora sint tunc noua tamen anteponebatur dignitate. Verum in hoc dicendi genere mihi plus satisfacit ut a ueteris testamenti pagina summa origine. Sed audiamus quid ibi ponit de iudicio dei. xv. De ad Abramam loquens ait: Ego iudicabo. Et Deut. xxxij. Iudicabit dominus populum suum: et in seruis suis miserebitur. Et Ioh. xix. Fugite a facie gladii: quoniam ultor iniquitatum gladius est: et scitote esse iudicium. Et s. Reg. ij. Dominus ascendit in celos et intonuit et tunc iudicabit orbem terrarum. et ps. ix. Parauit in iudicio thronum suum. et ps. lxxij. Iudicabit pauperes populi etc. et ps. cix. Iudicabit in nationibus implebit ruinas etc. Et Proverb. xij. Iudicabit dominus. et xxix. Ad domino egredietur iudicium singulorum. et Eccles. iij. Iustum et impium iudicabit dominus: et tempus omnis rei tunc erit. et Sap. ij. Fulgebunt iustis tamquam scintille etc. et Iudith. xvj. Abegit insurgenti super genus meum: dominus enim opus uindicabit in eis in die iudicii uisitabit illos. et Esa. iij. Stat ad iudicandum dominus: et stat ad iudicandos populos. Dominus ad iudicium ueniet cum senioribus populi sui et principibus eius. et. c. c. Non enim uisionem oculorum iudicabit: neque formam auditum aurium arguet: sed iudicabit in iusticia pauperes: et arguet in equitate promanueris terre: et percutiet terram uirga oris sui. et. c. xij. Ecce dies domini ueni et crudelis et indignationis plenus: et ire furorisque ad ponendam terram in similitudinem et peccatores eius conterendos de ea. et. l. c. Brachia mea populos iudicabunt. et Ezechiel. vij. Iudis

Feria. II. post Innocentium.

cabo te iustitias tuas. et Danielis. vij.
 Iudicium sedit. et Jobelis. ij. L'corbent
 omnes habitatores terre: quia veniet
 dies dñi. quia prope est dies tenebrarū
 et caliginis: dies nebule et turbinis. et
 Michae. iij. Iudicabit inter populos
 multos: et corripiet gētes fortes. et So-
 phonie. f. Juxta est dies dñi magn' iu-
 rta et velox nimis. Dies ire dies illa dies
 tribulationis et angustie: dies calamit-
 atis et miserie: dies tenebrarū et caligis:
 dies nebule et turbinis: dies tūbe et clā-
 gor sup ciuitates munitas et sup ange-
 los excelsos: et tribulabo homines: et am-
 bulabū vt ceci: q' domino peccauerūt
 et effundet sanguis eorū sicut humus et
 corpora eorū sicut stercorea. Sed et argē-
 tum eorū et aurū eorum non poterit li-
 berare eos i die ire dñi. In igne celi erit
 deuorabit ois terra: q' cōsummationē
 cū festinatione faciet cūctis habitantib'
 terrā. Scdm autē Augu. tps iudicij ali-
 qñ dies iudicij: aliqñ dies dñi nūcupat
 Dñc hō vltimi iudicij diuini diem: dici-
 mus nouissimū tps. Nā p quot dies h
 iudicij tendat incertū est. Sed scriptu-
 rarū more dies solet poni p tpe. Sicut
 aliqs obiceret cōtra autores pdictas:
 qbus iudicij asserit q aliter essent in-
 telligēde: eo q vt habet. Nō iudicabit
 deus bis in idipsum. Sed nūc deus iu-
 dicat de singulis operibus hoim: cum
 cuilibet post mortē retribuatur penā vel
 gloriā: ergo iterū eos nō iudicabit. Re-
 spōdet Rich. xlvij. di. quarti. ar. f. ad. ij.
 q iudicij quo nūc iudicat deus cuiusli-
 bet psone singularis nec est oibus ma-
 nifestū: nec tribuit totū pmiū: nec totū
 supplicij: q' punit aīas nō in corpori-
 bus: et sllr pmiat de cōi lege. Illud autē
 iudicium qd futurus est erit oim simul
 et oibus manifestum: et reddet cuilibet
 sui premij et sui supplicij cōplemētū et
 cōpositum et anima et corpore iudicabi-
 tur. Sic ergo patet q nō iudicabit bis
 in idipsum: q' penā quā animabus an-
 te in fluxerat iterū nō iūstiget: sed qd de-
 erat sup addet. Vinc Aug. li. xx. de ciui.

dei. c. f. ait: Iste dies iudicij pprie vocā-
 tur: eo q nullus ibi erit imperite que-
 re le los: cur iniustus ille sit felix: cur
 ille iustus infelix: oim nāqz tūc nō nisi
 bonorum vera et plenissima felicitas:
 oim nō nisi maloz digna et summa in-
 felicitas apparebit. hec ille.
 Qd xps et eius apli p'dixerunt apertē
 vniuersale iudicium esse futurū quo
 oēs boni et mali congregabuntur ante
 tribunal iudicis.

Secundū testimoniū quo p-
 batur futurū iudicij est xpi
 et aploz. Ipse nāqz saluato-
 r cū obiurgaret ciuitates i q-
 bus virtutes magnas fecer-
 rat neqz crediderant. Mar. xj. ait: Ube-
 tibi corozaim: vbe tibi bethsaida: quia
 si in tyro et sidone facte essent virtutes
 que facte sunt olim in vobis in cinero
 et cinere penitentiam egissent. Tertius
 dico vobis: Tyro et sidoni remissus erit
 q vobis in die iudicij. Et Mar. xij. Al-
 ri nimitte surgent in iudicio cum gene-
 ratione ista et cōdemnabunt eam: q' pe-
 nitentiam egerunt in predicatione iso-
 ne. Notandum tñ pro intelligentia isto-
 rum verborū fm Rich. in. iij. di. xlvij.
 ar. f. q. ij. p extendendo nomen iudicij
 di: quinqz modis pōt alicui conuenire
 iudicij. Primo ex ordinaria potestate:
 et sic iudicabit tota trinitas. Secūdo de
 legata potestate: et si iudicabit filius. I.
 xps inquantū homo. Job. v. Pater cō-
 iudicium dedit filio. et Dan. vii. Aspice
 bam donec throni positi sunt: et anti-
 quus dierum sedit. et infra. Aspice
 bam in visione noctis: et ecce cum nubi-
 bus celi quasi filius hominis veniebat
 et vsqz ad antiquum dierum peruenit
 et in conspectu eius obtulerunt eum: et
 dedit ei potestatem et honores et regnū
 et omnes tribus populi et liges ipsi ser-
 uient: et potestas eius potestas eterna
 que non auferetur: et regnū eius qd nō
 corrūpetur. Tertio assefforia de dignita-
 te: et sic iudicabūt viri perfecti qui erūt
 pro perfectione merituum suoz assūmē

tes iudici. **Uñ** de apostolis **Luc. xj. xps** ipse dicit: **I**deo ipsi iudices vestri erunt. **et Matth. xij. apostolis ipsis retulit.** **Amē** dico vobis q̄ vos qui secuti estis etc. Quarto approbatione: et sic iudicabunt oēs electi. **Oēs** em̄ approbabit iudicis iustas. **Uñ** **Apo. xij. Johānes** ait: **A**udiuī q̄si voces tubarū multarū in celo dicentū alleluja. **Laus gloria et virtus deo nostro est: q̄ iusta sunt iudicia eius.** Quinto cōparatione: q̄ minus mali iudicabunt magis malos. et sic sumitur iudiciū in autoritate preallegata de iudicis. **Predicauit insuper xps futurum iudiciū.** **Matth. xij. vbi** post parabolā de bono semine in agro seminato et zizanij exortis tandē illas sic exposuit. **Qui** seminat bonū semē est filius hominis. **Ager** autē est mundus. **Bonū** hō semen hi sunt filij regni: zizanīa autē sunt filij nequā. **Inimicus** autē q̄ supereminuit ea est diabolus: **mesis** hō consummatio seculi est: **messores** angeli. **Sicut** ergo colliguntur zizanīa et igni cōbūrantur: sic erit in cōsummatione seculi. **Mittet** filius hominis angelos suos et colligēt de regno eius oīa scandala et eos qui faciunt iniquitates et mittent eos in caminū ignis: **ibi** erit fletus et stridor dentū. **Tunc** fulgebūt iusti sicut sol in regno patris eorū. **Qui** habet aures audiendi audiat. **Et** aures scribit **Aug. vj. c. xx. li. de ciui. dei. xps** i hac autoritate iudiciū quidē vel diē iudiciū non nominauit: sed eum multo clarius ipsis rebus expressit: et in fine seculi futurū esse predixit. **In** eodem etiam loco euangelij xps iudiciū fatetur: quādo sequitur: **Simile** est regnū celoz. **sa** gene misse in mari etc. **Matth. xij. vsq̄** ibi et stridor dentū. **Et** vt breuius hanc veritatē futuri iudiciū per xpm predica tam accipiamus: adest lectio sancti euāgelij bodierna in qua non solū de futuro iudicio: sed et de mō de quo in sequētibz sermonibz dicemus sit specialis mentio. **Aplī** insuper hoc iudiciū prenūciare. **Unde** **Petrus. ij. ep̄la. ij. c. ait:**

Venient in nouissimis diebus in decemprione illusores iuxta proprias p̄scias ambulantes dicentes: **Ubi** est p̄missio aut aduentus eius. **Ex** quo em̄ patres dormierūt oīa sic perseuerant ab initio creature. **Late** em̄ eos hoc volentes q̄ celi erāt prius et terra de aqua et p̄ aquā cōsistens dei verbo: per quē ille nūc mūdus aqua inundatus perit. **Celi** autē q̄ nūc sunt et terra eodē hōo repositi sunt igne seruati in die iudiciū et perditionis impiorū hōim. **Unum** hō hoc nō lateat vos charissimi: quoniam dies apud dñm sicut mille anni: mille anni sicut vnus dies: nō tardat dñs p̄missionē suā. **sicut** q̄dā existimāt. **Aug. autem** hanc autoritatē xvij. c. xx. li. de ciui. dei. exponēdo dicit: **Celos** istos aereos intelligimus: quoz locū ac spaciū aqua diluuij crescēdo superauit: nō autē illos supremos vbi sol et luna ac sidera cōstituta sunt. **Et** **Yac. v. ait:** **Patientes** estote fratres vsq̄ ad aduentum domini. **Ecce** agricola expectat preciosum fructū terre: patienter serens donec accipiat temporaneum et se rotinum. **Patientes** estote et vos et confirmate corda vestra quoniā aduentus dñi appropinq̄bit. **Et** **Paulus. ij. Cor. v. sic a t** **Omnes** enim nos manifestari oportet ante tribunal christi vt referat vnusquisq̄ p̄pua corporis put gessit: siue bonū siue malū. **Quid** dicēt amplius increduli vbi tā validissima et fidedigna de venturo iudicio audiuntur testimonia. **O** pertinaces peccatores: o vnicuique debilissimi credite credite. **Nō** sunt locuti p̄phete: nō apostoli: nō deniq̄ xps hōba mēdaciū qui veritatē tantope dilexerūt: vt pro illa etiā moi nō recusarēt. **O** somnolenti: o pigri et carnales boies recordemini de primo aduentu iesu xpi filij dei: **q̄** quo per tot annoz milia acclamatus est. **Veniet** veniet ad redimēdū pplm et ad saluādas gētes: et tandē venit: et q̄ pdicta fuerāt de ipso i scripturis plene cōpleuit. **De** secūdo hō aduentu scriptura sacra p̄clamat oīs et loquitur: **I**deo firmiter est tenēdū q̄ oīa q̄

Feria. II. post Inuocauit. Sermo. XXIII

niet. Veniet in qua fortis et terribilis excelsus et gloriosus in maiestate et gloria ad humiliandos superbos: ad reprobandum luxuriosos: ad arguendum auaros: ad condemnandum tandem eternis cruciatibus cum corpore et anima: quoscumque miseros peccatores. O anima sterilis quid agis? Quid dormis? Cur veterum iudicem tam seue tibi comminante non times: quare peccata tua non corrigas: non dimittis: non emendas? Quod cum illis comparare coram iudice audebis tam equissimo. Propterea Job. Apoc. iij. audiuit angelum voce magna clamantem: Time deum et date illi gloriam et honorem: quoniam hora iudicij eius. O prelati et magni viri ecclesie: o imperatores: o reges: o principes: o barones: o duces: o milites: o doctores: o iudices: o philosophi: o eloquentes oratores. O delicati iuvenes: o formose puelle: o annosi senes: o solliciti mercatores: o artifices: o iudici: o gentiles: o christiani: o virgines: o vidue: o coniugati. Time deum: time deum: time deum: quia veniet et non tardabit.

Quod omnes doctores ecclesie sancte loquantur terribilia et tremenda valde de futuro iudicio generali. *Eplim. iij.*

Terrium testimonium quo probatur futurum iudicium dei ecclesie et sanctorum doctorum. Ipsa namque ecclesia in utroque symbolo tam apostolorum quam patrum veterum christum ad iudicium confitetur. Et hic est septimus articulus fidei. ut dicitur glossa. c. j. ex de sum. trim. et fide catho. super verbo veterum. *Jo Aug. c. j. xx. li. de ciuita. dei. ait: Tenet omnis ecclesia dei verum christum de celo esse veterum ad iudicandos viuos et mortuos. Insuper de hoc iudicio clare et sepe loquitur sacri doctores. An Bernar. in quadam epistola ait: Veniet dies illa quam plus valebunt pura corda quam astuta verba: conscientia bona quam mors supbia plena: quam quidem iudex ille non stertet donis nec fallat verbis. Et Hiero. ad Saluinianum diaconum lapsum. Parce queso anime tue et crede dei futurum iudicium.*

et idem ad Asellam de fictis amicis. Ante tribunal christi stabimus: ibi patebit: qua mente quis vixerit. Et idem ad Heliodorum de contemptu mundi. Veniet dies illa qua corruptum hoc et mortale induat incorruptionem et immortalitatem. Beatus seruus quem inuenient dominus vigilantem. Tunc ad vocem tube patebit terra cum populis. Tunc gaudebit cum iudicatore domino lugubris mundus immugiet et tribus ad tribus pectora ferient. Potentissimi quodam reges nudo latere pulpitrabunt. Exhibebit cum plebs sua venere tunc ignitus iuppiter. Adducetur et cum suis stultus Plato discipulis. Aristotelis argumenta non pderunt. Tunc tu rusticanus et pauper erubescis gaudebis et dices: Ecce crucifixus deus meus. Ecce iudex qui obvoluitur papis in presepio vagit. Hic est operarij ac questuarie filius. Hic matris gestatus sinu hominem deus fugit in egyptum. Hic vestitus coccino. Hic sentibus coronatus. Hic magus demonium habes et samaritanes. Erne manus iudee quas fixeras. Erne latere romane quod foderas. Hic dete corpus an idem sit quod dicebaris die nocte sustulisse discipulos. hec ille. Et idem ad Palmachium et Oceanum. Adert illa dies in qua facta nostra quasi in quadam tabula depicta monstranda erunt. O quantis in die illa expedisset si et sensa corporis et viscerum vigore caruissent: quanti pastores philosophis: quanti rustici oratoribus: quanti hebetes et nulli arguti preferendi sunt Licronis. Et Gregorius homelia. xxxix. Presentis temporis si que est ita est agenda leticia: ut nunquam amaritudo sequentis iudicij recedat a memoria. Quis contradicere potest quis audeat quis deus tam probatissime veritati. Ecce iam audiuimus tam preclarissimas voces que peccatoribus terribile dei iudicium comminant futurum. Non lertentur: non securi vitiant si non puniuntur in hac vita. Non sunt vane voces scripturarum que de peccatoribus et maleficientibus nuntiant. Hic

Feria. III. post Inuocauit. Sermo XXV

ait sapiēs Eccli. ij. dissolutis corde. Et
rlf. Ube vobis viri impij q̄ derelictis
legē dñi. Et Esaie. f. Ube gēti peccatū
ci. et. iij. Ube impio in malis suis. Et
rlv. Ube qui contradicit factori suo. Et
Apoca. viij. Audiuī vocem vnus aq̄
le volantis per mediū celi voce magna
clamantis et dicentis: Ube vbe vbe ha
bitantibus in terra: idest iniquis pec
catoribus et malis hominibus. O hu
mana presumptio. O detestabilis et pe
riculosa confidentia eorū qui in sua ma
la vita dei iudicium non formidāt. O
insensati peccatores cogitare diligēter
quid acturi eritis vel quid responsuri
in extremo iudicij die: et dum cognosci
tis nullā esse in vobis astutiā nullāq̄
virtutem quibus iudicij eterno possi
tis obistere: reuertimini ad penitiam vt
sic esse valeatis de numero electorum
qui percipient regnum eternū in quo
deus cum omnibus sanctis viuūt et re
gnat in secula seculorum. Amen.

¶ Feria tertia post Inuocauit: de for
midabilib⁹ iudicij signis. Sermo. xxv.

Isciebat oēs

uendentes et emētes de
templo. Mat. xxi. et in
euāgelio hodierno. Et
terribilis apparebit in
iudicio xps clare ostendit nobis sacra
euāgelica lectio hodierna in qua narra
tur celebre ac famosum iudicij et signū
potestatis q̄ erat in xpo qui solus po
tuit flagello facto de funiculis grandē
multitudinē foras tēplū eijcere. Cōue
nerāt q̄dē ibi vt solet fieri populi ī ma
gno nūero neq̄ inuētus est q̄sq̄ q̄ pote
rit resistere stuti q̄ erat in vno solo ho
mine iesu xpo ppter latēte ei⁹ diuinita
tē. Ipe ergo vt potuit eijcere adhuc in
nra humilitate p̄sistēs oēs vēdentes et
emētes de templo: v̄turus est in maie
state sua ad segregādū a sortio iustoz
cunctos peccatores impenitētes: ante
tū aduētū ei⁹ p̄cedēt terribilia signa q̄
in hoc sermone merito p̄replari debe

mus vt p̄ illoz recordationē deū timē
tes et ad penitiam redeūtes nō inueniam
in numero illoz quos xps tā acriter a
sua facie eiecit eternalr p̄dēnabit. De
ipsis ergo signis iudicij tria mysteria
principalia erunt declaranda.

Primū d̄r conditio.

Secundū ratio.

Tertium conclusio.

¶ Quod imminente iudicij tempore mul
ta signa fient in sole luna stellis: in ce
lor in terra: in angelis: et quasi in oib⁹
alijs creaturis.

Capitulum. f.
Primū mysteriū p̄replandū
de signis d̄r p̄ditio. In quo
videre debem⁹ q̄ia erūt et
cui⁹ p̄ditiois signa iudicij.

¶ In Ric. in. iij. xlvij. di. ar.
f. q. iij. inducit Hiero. q̄ in annalib⁹ iu
deozū scribit se legisse. xv. signa q̄ sunt
hec. Prima die oīa maria exaltabūtur
xv. cubitis supra oēs mōres. Secūda die
oīa equoz p̄sternent in pfundū: itay
vix possint videri. Tertia die redigētur
in statū antiquū. Quarta oēs q̄ belue
q̄ mouent in aq̄s p̄gregabunt et eleua
bunt sup aquas mugitēs. Quinta oīa
volatilia celi p̄gregabunt in cāpis: nō
gustabūt neq̄ bibēt: s̄ emittent voces
quasda⁹ quasi flebiles. Sexta flamina
surgēt ab occasu solis ignea p̄ facie fir
mamēti vsq̄ ad ortū curretia. Septi
ma oīa sydera erraticā et fixa sp̄rgent
ex se igneas comas: sicut comete. Octa
ua magn⁹ terremot⁹ erit: ita vt oīs al
ta edificia p̄sternant. Nona oēs lapi
des scindent et vna petra collidet aliā.
Decima oēs plāte fluēt sanguineū ro
rem. Undecima oēs montes et colles et
edificia in puluere redigent: Duodeci
ma oīa aialia veniēt ad cāpos de siluis
et mōtib⁹ rugiētia et nihil gustātia. Des
cimatertia oīa sepulcra ab ortu solis
vsq̄ ad occasum patebūt cadaueribus
ad resurgēdū. Decimaq̄rta hoies de ha
bitaculis suis recedēt discurredo atto
niti velut amētes et nō audiētes loqui.
Decimaq̄nta oēs hoies morient et res